

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2318
Toplantı Tarihi/Sayısı : 2.7.2024/48
Karar Numarası : 2024/541
Başvuran : M. G. B.
Başvuran Vekili : Av. A. İ.
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, haftalık telefonla görüşme hakkının hukuki olmayan biçimde kısıtlandığı, ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verildiği, muhatap Kurum İdaresi tarafından verilen disiplin cezalarının Diyarbakır İnfaz Hakimliği tarafından kaldırıldığı, kötü muamele yasağına aykırılık teşkil eden eylemlere maruz kaldığı, savunma hakkının kısıtlandığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Muhtelif tarihlerde eşiyle telefonla görüşürken, eşinin yanında bulunan kızıyla da görüşme sağladığını, muhatap Kurum İdaresi tarafından kendisine teknik müdahale sonucunda konferans görüşmesi yaparak farklı bir kişiyle görüştüğü gerekçesiyle telefonla iletişimden yoksun bırakma disiplin cezaları verildiğini, bu cezalara karşı şikayet yoluyla Diyarbakır İnfaz Hakimliğine başvurduğunu ve İnfaz Hakimliğince disiplin cezalarının kaldırılmasına karar verildiğini,

b. Tarafına verilen 20/9/2022 tarihli telefonla iletişimden yoksun bırakma disiplin cezasının 25/10/2022 tarihinde İnfaz Hakimliği tarafından kaldırıldığını, 1/11/2022 tarihinde eşiyle telefonda görüştüğünü, eşinin 20/9/2022 tarihinde verilen disiplin cezasına ilişkin sorular sorduğunu, kayda alınan bu konuşma sonrasında tutanak tanzim edildiğini, eşine 3 ay süre ile ziyaret yasağı cezası verildiğini, şikayet sonucu İnfaz Hakimliği tarafından cezanın 6/12/2022 tarihinde kaldırıldığını,

c. Eşiyle haftalık kapalı görüşünü gerçekleştirdiği esnada muhatap Kurum İdaresi tarafından görüş sırasında kullanılan ifadeler nedeniyle iletişimin kesildiğini, görüşme mahallinden eşinin ve kendisinin alındığını, yaklaşık 1 saat sonra görüşme mahalline tekrar getirildiklerini, eşiyle kapalı görüşünü gerçekleştirdikten sonra savunma yazısı talep edildiğini, tarafına 3 ay süre ile bazı etkinliklerden alıkoyma disiplin cezası verildiğini, şikayetini sunduğu İnfaz Hakimliği tarafından cezanın 6/6/2023 tarihinde iptaline karar verildiğini, muhatap Kurum

İdaresi tarafından 3 ay süre ile ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verildiğini, şikayet sonucu İnfaz Hakimliği tarafından 12/6/2023 tarihinde cezanın iptaline karar verildiğini,

ç. Kendisine mütemadiyen verilen disiplin cezaları nedeniyle haberleşme hürriyetinin kısıtlandığını,

d. 13/6/2023 ve 20/6/2023 tarihli telefon görüşmelerinin döküm haline getirildiğini, muhatap Kurum İdaresi, Kurum Disiplin Kurulu, İnfaz Hakimliği çalışanları gibi birçok kişinin dökümleri okuması, kapalı görüşlerin hukuki olmayan biçimde dinlenmesi nedenleriyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini,

e. İşkence yasağına konu olacak hususların ortaya çıktığını, kötü muamelenin bulunduğunu, savunma hakkının kısıtlandığını, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ve psikolojik olarak olumsuz yönde etkilendiğini iddia etmekte ve mağduriyetlerinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 20/9/2022 tarihinde saat 10:00 civarında eşiyile görüşme yaparken başka bir kişiyle iletişim kurduğu ve bu nedenle kendisine 1 ay boyunca haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma disiplin cezası verildiği, başvuranın şikayeti sonucu İnfaz Hakimliği tarafından 25/10/2022 tarihinde cezanın kaldırılmasına karar verildiği,

b. Başvuranın 6/5/2023 tarihinde saat 13:00 civarında eşiyile kapalı görüşmesi başlamadan yüksek sesle konuşarak uygunsuz kelimeler sarf ettiği, eşiyile olan görüşmesi sırasında Ceza İnfaz Kurumu personeli hakkında olumsuz kelimeler kullandığı, bu nedenle görüşünün sonlandırılabilceği hakkında uyarıldığı, görüşmenin devam ettiği, hadisenin disiplin suçu teşkil etmesinden ötürü kendisine disiplin cezası verildiği, cezanın İnfaz Hakimliğince iptal edildiği,

c. Başvuran hakkında herhangi bir kasti, keyfi işlem ya da eylemin söz konusu olmadığı, mevzuat çerçevesinde hareket edildiği belirtilmiştir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Muhatap Kurum İdaresi tarafından gerekli izahatın yapılmadığı,

b. Başvuru dilekçesinde iddia edilen ihlallerinin sürdüğü iddia edilmekte olup dilekçedeki iddialar yinelenmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da*

koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar Türleri" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinde kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

Telefonla İletişimden Yoksun Bırakıldığı İddiasına İlişkin Olarak;

12. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve

ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

13. Anayasa'nın "*Haberleşme Hürriyeti*" başlıklı 22'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

(...)"

14. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AIHS)'in "*Özel ve aile hayatına saygı*" başlıklı 8'inci maddesi şöyledir:

"Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

15. 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlünün telefonla görüşme hakkı*" başlıklı 66'ncı maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlüler, Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirlenen esas ve usullere göre idarenin kontrolündeki ücretli telefonlar ile görüşme yapabilirler. Telefon görüşmesi idarece dinlenir ve kayıt altına alınır. Bu hak, tehlikeli hâlde bulunan ve örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir."

16. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "*Telefonla görüşme hakkı*" başlıklı 74'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kapalı kurumlarda bulunan hükümlüler, belgelendirmeleri koşuluyla eşi, dördüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile telefon görüşmesi yapabilir.

(2) Telefonla görüşmeleri aşağıda belirtilen esaslara göre yapılır:

a) Hükümlüler, haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakılma veya kısıtlama cezası ile hücreye koyma cezasının infazı sırasında olmamak koşuluyla, idarenin kontrolünde bulunan ve kurumun uygun yerlerine yerleştirilen telefonlardan yararlandırılır.

b) Disiplin cezaları olsa bile, anne, baba, eş, çocuk ve kardeşlerin ölüm veya ağır hastalıkları veya doğal afet hâllerinde, hükümlülerin telefon görüşme hakları hiçbir şekilde engellenemez.

(...)

f) Hükümlüler görüşebilecekleri yakınlarından bir veya birden fazla kişi ile haftada bir kez ve bir telefon numarasıyla bağlantı kurarak kesintisiz görüşme yapabilir.

ı) Hükümlünün, kurumun güvenliğini tehlikeye düşüren, suç oluşturan veya bir suça azmettirme ya da yardım etme sonucunu doğurabilecek konuşmalarda bulunduğu veya kurum idaresine bildirilen

telefon numarası aracılığıyla ya da teknik müdahale ile başka bir hatta yönlendirme yapmak suretiyle görüşme hakkı olmayan kişilerle görüşme yaptığı dinleme sırasında belirlendiğinde, görüşme derhal kesilir. Bu hâlde hükümlü hakkında adli veya idari soruşturmayla esas olacak işlemler kurum en üst amiri tarafından yapılır."

17. Anayasa'nın 22'nci maddesinde, herkesin haberleşme özgürlüğüne sahip olduğu ve haberleşmenin gizliliğinin esas olduğu hüküm altına alınmıştır. AİHS'in 8'inci maddesinde de herkesin haberleşmesine saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu düzenlemesine yer verilmiştir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı, haberleşme özgürlüğünün yanı sıra, içeriği ve biçimi ne olursa olsun, haberleşmenin gizliliğini de güvence altına almaktadır. Haberleşme bağlamında, bireylerin karşılıklı ve toplu olarak sözlü, yazılı ve görsel iletişimlerine konu olan ifadelerinin gizliliğinin sağlanması gerekir. Posta, elektronik posta, telefon, faks ve internet aracılığıyla yapılan haberleşme faaliyetlerinin, haberleşme özgürlüğü ve haberleşmenin gizliliği kapsamında değerlendirilmesi gerekir (Anayasa Mahkemesi (AYM), Mehmet Koray Eryaşa, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, para. 49).

18. Haberleşme hürriyetine yönelik bir müdahale bakımından adil dengenin sağlanıp sağlanmadığının tespitinde müdahaleyi gerçekleştiren kamu makamlarının ve derece mahkemelerinin karar gerekçesi büyük önem taşır. Kamu makamlarının ve derece mahkemelerinin temel hak ve özgürlüklere yönelik müdahalenin zorunlu bir ihtiyaca karşılık geldiğini ve orantılı olduğunu ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya koyma yükümlülüğü vardır. Aksi durumda temel haklara yönelik müdahalelerin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olarak kabul edilebilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla haberleşme hürriyetine gerekçesiz olarak veya AYM tarafından ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahaleler Anayasa'nın 22. maddesini ihlal edecektir (AYM, Mehmet Reşit Arslan (3), B. No: 2013/1770, 10/3/2016, para. 48; AYM, Kahraman Güvenç, B. No: 2013/2072, 3/2/2016, para. 43-44).

19. AYM, ceza infaz kurumlarınca mahpusların haberleşmeye saygı haklarına müdahalede bulunması durumuna ilişkin genel ilkeleri belirlemiştir. Buna göre;

a. Öncelikle haberleşmeye saygı hakkına bir müdahale olup olmadığı tespit edilmelidir.

b. Yapılacak sınırlamanın da sınırlarının daha önce bir kanun ile belirlenmiş olması gerekmektedir. Bu durum sınırlamadaki kanunilik şartı için gereklidir. Ceza infaz kurumlarında haberleşmeye saygı hakkına sınırlama getirilebilmesi konusunda hükümler ihtiva eden kanunun açık, erişilebilir, anlaşılabilir ve öngörülebilir olması gerekmektedir.

c. Kanunilik aşamasından geçen bir müdahale için bu adımda meşru amaç ilkesi uygulanacaktır. Buna göre yapılacak müdahalenin Anayasa'nın 22'nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan sebeplere dayanılarak yapılması gerekmektedir. Örneğin, suç işlenmesinin önlenmesi, kamu düzeni ve millî güvenlik bu sebepler arasında sayılabilir. Bu doğrultuda ceza infaz kurumları bu hakka müdahalede buldukları zaman söz konusu fıkradaki sebeplere dayanmak zorundadırlar. Kanunla veya idari işlemlerle bu sebepler genişletilemezler.

ç. Haberleşmeye saygı hakkına yapılan müdahaleler ölçülülük ilkesine uygun olmalı ve demokratik bir toplumda gerekli görülmelidir. AYM, demokratik toplumda gerekliliğin çoğulculuk, hoşgörü, açık fikirlilik ve tolerans temelinde yorumlanması gerektiğini belirtmiştir (AYM, Ahmet Temiz, B. No: 2013/1822, 20/5/2015, para. 35-68).

20. AYM, başvuruçunun yaptığı telefon görüşmesinde infaz kurumuna bildirdiği kişi dışında başkalarıyla görüştüğünün tespit edilmesi üzerine, belirlenen telefon numarası ile görüşme yapmasına yasak getirildiğinin görüldüğünü, bu durumda haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kamu düzeninin korunması ve suç işlenmesinin önlenmesi amaçları kapsamında ceza infaz kurumunda düzenin ve güvenliğin sağlanması amacı taşıdığını, belirlenen telefon numarası ile görüşme hakkının sınırlandırılması şeklindeki uygulamanın meşru amaç taşıma koşulunu karşıladığını değerlendirmiştir (AYM, *F.Ç. Başvurusu*, B. No: 2018/1219, 24/3/2021, para. 10 ve para. 41).

21. Muhatap Kurum İdaresinin, disiplin cezası verme kararlarına ilişkin olarak tanzim ettiği tutanaklarda, başvuranın muhatap Kurum İdaresine bildirilen telefon numarası aracılığıyla ya da teknik müdahale ile başka bir hatta yönlendirme yapmak suretiyle görüşme yaptığının belirlendiği görülmektedir. Bunun üzerine muhatap Kurum İdaresi tarafından, ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak telefon görüşmelerinin kesildiği, başvuranın aleyhine disiplin cezalarının verildiği anlaşılmaktadır. Başvuranın disiplin cezalarına itirazları İnfaz Hakimliği tarafından kabul edilmiş, muhatap Kurum İdaresi İnfaz Hakimliği kararlarını Ağır Ceza Mahkemesine itiraz yoluna gidilmeden uygulamaya koymuş, başvuranın disiplin cezalarını ortadan kaldırmıştır. Bu kapsamda, muhatap Kurum İdaresinin telefonla görüşmeye ilişkin olarak mevzuat hükümlerini uygulamaya çalıştığı, keyfi bir tutum sergilemediği anlaşılmakta olup hak ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir.

Ziyaretçi Kabulünden Yoksun Bırakma Cezasının Hukuka Uygun Olmadığı İddiasına İlişkin Olarak;

22. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma*" başlıklı 43'üncü maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası, hükümlünün bir aydan üç aya kadar ziyaretçi görüşüne çıkarılmamasıdır ..."

23. Anayasa'nın 19'uncu maddesi gereği hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına birtakım sınırlamaların getirilmiş olması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin sağlanmış olmasıdır (AYM, *Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, para. 89; *Ahmet Çilgin*, B. No: 2014/18849, 11/1/2017, para. 32).

24. Hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatının sınırlanması hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (AYM, *Mehmet Zahit şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, para. 36).

25. Başvuranın, özel hayat ve aile hayatına ilişkin olacak şekildeki disiplin cezalarını İnfaz Hakimliği aracılığıyla kaldırabildiği, ceza infaz kurumunun yapısı itibarıyla mahpusların özel hayatı ve aile hayatına birtakım kısıtlamalar getirilmesinde muhatap Kurum İdaresinin takdir yetkisine sahip olduğu, normal şartlarda hafta içi günlerinin görüşme günleri olmasına karşın muhatap Kurum İdaresinin başvuranın eşinin şehir dışından geliyor

olması nedeniyle inisiyatif olarak hafta sonu görüşmeye müsaade ettiği, bu bağlamda muhatap Kurum İdaresinin takdir hakkını olumlu yönde kullandığı, bu çerçevede hak ihlali yapılmadığı değerlendirilmiştir

Kapalı Görüş Esnasında Konuşulanların Dinlenmesinin Hukuki Olmadığı İddiasına İlişkin Olarak;

26. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in "*Kapalı görüş*" başlıklı 7'nci maddesi şöyledir:

"Kapalı görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenildiği, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir."

27. Muhatap Kurum İdaresi tarafından, anılan mevzuat kapsamında mahpusların kapalı görüşmelerinin işitilebilecek şekilde izlenebilmesi nedeniyle kapalı görüşün hukuki olmayan biçimde dinlendiği iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Kötü Muamele Uğradığı İddiasına İlişkin Olarak;

28. Birleşmiş Milletler (BM) Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz ..."

29. Aynı Sözleşme'nin 10'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese insanca ve kişinin doğuştan sahip olduğu onura saygı gösterilerek davranılır ..."

30. AİHS'in "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."

31. İşkence ve kötü muamele yasağına ilişkin şikâyetlerin devletin negatif ve pozitif yükümlülükleri dikkate alınarak maddi ve usul boyutları bakımından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir. Devletin negatif yükümlülüğü bireyleri işkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ya da cezaya tabi tutmama sorumluluğunu içerirken, devletin pozitif yükümlülüğü hem bireyleri bu tür muamelelerden korumayı hem de etkili bir soruşturma yoluyla sorumluların tespitini ve cezalandırılmasını içermektedir. İşkence ve kötü muamele yasağının maddi boyutu, negatif yükümlülük ile önleyici yükümlülüğü kapsamakta; pozitif yükümlülüğün alanında kalan soruşturma yükümlülüğü ise usul boyutunu oluşturmaktadır (AYM, Arif Haldun Soygür, B. No: 2013/2659, 15/10/2015, para. 44).

32. "*AİHS'in 3'üncü maddesi, terörle mücadele ve organize suç gibi en zor durumlarda dahi, ilgili şahsın tutumunu dikkate almaksızın, işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı kesin suretle yasaklamaktadır. Kötü muamelenin 3'üncü madde kapsamında işkence olarak değerlendirilebilmesi için asgari şiddet düzeyine ulaşması gerekmektedir. Bu asgari düzey, özü itibarıyla*

göreceli olup, olayın tüm koşullarının değerlendirilmesiyle, yani muamelenin uygulandığı süre, fiziksel ve ruhsal etkileri gibi etkenlere bağlı olarak belirlenir." (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), B. No: 2022/173, K. No: 2023/69, 24/1/2023, para. 12).

33. *"AYM, asgari eşik seviyesini aştığı varsayılan kötü muamele iddialarının makul şüphe kalmayacak şekilde kanıtlanması şartını aramakta ve başvurularda öncelikle bu konudaki kanıtlanma sorununu ele almaktadır. Burada kötü muameleyle maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin ispat külfetinin devlete geçtiği durumlar istisna olmak üzere kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir."* (AYM, Beyza Metin, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

34. *"Kötü muamele konusundaki iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir (AİHM, Klaas/Almanya, B. No: 15473/89, 22/9/1993, para. 30). İddia edilen olayların gerçekliğini tespit etmek için, her türlü şüpheden uzak, makul kanıtların varlığı gerekir. Bu nitelikteki bir kanıt, yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karinelere de oluşabilir."* (AİHM, İrlanda/Birleşik Krallık, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161; AİHM, Labita/İtalya, B. No: 26772/95, 6/4/2020 para. 121.) *"Bu bağlamda kanıtlar toplanırken tarafların takındıkları tutumlar dikkate alınmalıdır."* (AİHM, Tanlı/Türkiye, B. No: 26129/95, 10/4/2001, para. 109.) *"Ancak bu uygun koşulların tespiti halinde bir kötü muamelenin varlığından bahsedilebilir."* (AYM, Cezmi Demir ve Diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95).

35. Her ne kadar başvuran kötü muamele ve işkenceye maruz kaldığını iddia etmiş olsa da konu hakkında herhangi bir somut belge sunmadığı, işkence fiiline maruz kalınan yer veya saat bilgisine de yer vermediği, konu hakkında ilgili makamlara şikâyette bulunduğunu gösterir herhangi bir belgeyi göndermediği, iddianın yalnızca soyut ifadelerle dayandığı anlaşılmış olup söz konusu iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

Savunma Hakkının Kısıtlandığı İddiasına İlişkin Olarak;

36. Anayasa'nın "*Temel hak ve hürriyetlerin korunması*" başlıklı 40'ıncı maddesi şöyledir:

"Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkanının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir.

Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.

Kişinin, Resmî görevliler tarafından vaki haksız işlemler sonucu uğradığı zarar da, kanuna göre, Devletçe tazmin edilir. Devletin sorumlu olan ilgili görevliye rücu hakkı saklıdır."

37. Anayasa'nın 36'ncı maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir." (AYM, Mohammed Aynosah, B. No: 2013/8896, 23/2/2016, para. 33).

38. *"Bir davanın sonucundan menfaati etkilenecek kişilerin bu yargılama hakkında bilgi sahibi olabilmelerine, uyuşmazlığın çözümü için gerekli ve sonuca etkili olduğunu düşündükleri hususlarda*

açıklamada bulunabilmelerine, iddialarını ispata yönelik delil sunabilmelerine imkân sağlanması gerekir. Bu husus aynı zamanda yargı mercilerinin tüm verileri dikkate alıp değerlendirme yaptıktan sonra gerekçeli karar vermesini sağlayacağından silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkesi ile de ilgilidir." (AYM, Yusuf Bilin, B. No: 2014/14498, 26/12/2017, para. 44).

39. Başvuran başvuru dilekçesinde savunma hakkını kullanmadığını iddia etse de incelenen bilgi ve belgelerden; başvuranın İnfaz Hakimliğine dilekçe yoluyla ulaşmada herhangi bir sorun yaşamadığı, itirazlarını şikayet yoluyla İnfaz Hakimliğine ulaştırabildiği, muhatap Kurum İdaresinin İnfaz Hakimliği tarafından verilen disiplin cezalarının iptali kararlarını ivedilikle yürürlüğe koyduğu görülmüştür. Bahsi geçen gerekçelerden ötürü, savunma hakkı bakımından ihlal yapılmadığı değerlendirilmiştir.

40. Sonuç olarak başvuru bir bütün olarak değerlendirildiğinde hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

2/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

Ek: 2024/541 M. G. B. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : M. G. B.
Karar Numarası : 2024/541

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmelerin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.